

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЇ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА

ас. **Онищенко Е. С.**, студентка гр. Ф-82 **Бахмач А. О.**

На сучасному етапі розвитку економіки України головним чинником, який гальмує розвиток економіки є брак грошових коштів. За допомогою прогнозу підприємство зможе реагувати заздалегідь на майбутні зміни свого стану, а не реагувати оперативно, коли доводиться вже не уникати збитків, а старатися їх зменшити.

Світовий досвід свідчить, що прогнозування може здійснюватися як на основі екстраполяції минулого в майбутнє з урахуванням експертної оцінки тенденції зміни, так і прямого передбачення змін. Прогноз грошових коштів розробляється на основі планування майбутніх наявних надходжень і виплат підприємства за різні проміжки часу і показує момент і обсяг очікуваних надходжень і виплат грошових коштів за звітний період [1].

У західній практиці прогнозування та оптимізації грошових коштів підприємства найбільшого поширення набули модель Баумола і модель Міллера - Орра.

Модель Баумола (розроблена в 1952 р.) передбачає, що підприємство починає працювати, маючи максимальний і доцільний для нього рівень грошових коштів, і потім постійно витрачає їх протягом деякого періоду часу. Всі засоби, що поступають, від реалізації товарів і послуг підприємство вкладає в короткострокові цінні папери. Як тільки запас грошових коштів виснажується, тобто стає рівним нулю або досягає деякого заданого рівня безпеки, підприємство продає частину цінних паперів і тим самим поповнює запас грошових коштів до первинної величини. Сума поповнення (Q) обчислюється за формулою:

$$Q = \sqrt{\frac{2 \cdot V \cdot c}{r}}, \quad (1)$$

де V – прогнозована потреба в грошових коштах в періоді;

c – витрати по конвертації грошових коштів в цінні папери;

r – прийнятний і можливий для підприємства процентний дохід по короткострокових фінансових вкладеннях, наприклад, в державні цінні папери [3].

Перевагами застосування моделі Баумола є визначення середнього запасу грошових коштів: $Q/2$ та упущеної вигоди від зберігання засобів на розрахунковому рахунку: $r \cdot (Q/2)$.

Недоліки моделі Баумола – проста і достатньою мірою прийнятна для підприємств, грошові витрати яких стабільні й прогнозовані, а у дійсності таке трапляється рідко; залишок коштів на розрахунковому рахунку змінюється випадковим чином, причому можливі значні коливання [3].

Міллера - Орра (розроблена в 1966 р.), більш приємна для вітчизняної практики. Ця модель являє собою компроміс між простотою і реальністю.

Головною перевагою моделі є те, що за допомогою цієї моделі можна визначити політику управління засобами на розрахунковому рахунку та відповісти на питання: як підприємству варто управляти своїм грошовим запасом, якщо неможливо передбачити щоденний відтік або приплив коштів?

Логіка дій фінансового менеджера по управлінню залишком засобів на розрахунковому рахунку полягає в наступному. Залишок засобів на рахунку хаотично міняється до тих пір, поки не досягає верхньої межі. Як тільки це відбувається, підприємство починає купувати достатню кількість цінних паперів повернути запас грошових коштів до деякого нормального рівня (точці повернення). Якщо запас грошових коштів досягає нижньої межі, то в цьому випадку підприємство продає свої цінні папери і таким чином поповнює запас грошових коштів до нормальної межі [2].

При реалізації моделі необхідно встановити мінімальну величину грошових коштів (O_n), яку доцільно постійно мати на розрахунковому рахунку (вона визначається експертним шляхом виходячи з середньої потреби підприємства в оплаті рахунків, можливих вимог банку). За статистичними даними визначається варіація щоденного надходження засобів на розрахунковий рахунок (v) [2].

На сьогоднішній впровадження вищезазначених моделей у вітчизняну практику поки утруднене зважаючи на сильну інфляцію, аномальні облікові ставки, нерозвиненість ринку цінних паперів.

Враховуючи досвід західних учених, необхідно розробити комплексні методики управління грошовими потоками для прийняття ефективних управлінських рішень у сфері управління грошовими потоками для вітчизняних підприємств.

1. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств. Підручник - К.: КНЕУ, 2000. - 460с.

2. Подольська В.О., Яріш О.В. Фінансовий аналіз: Навч. посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2007. — 488 с.

3. Фінансовий менеджмент - Шелудько В.М.– [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pidruchniki.com.ua/14990528/finansii>